

ЗМІСТ НАУКОВОЇ ДЕФІНІЦІЇ «КОМАНДА»: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ПІДХОДИ

Вступ. Дослідженню змісту наукової дефініції «команда» та дотичних до цього терміну «командоутворення», «командна робота», «управління командою», «робоча команда» приділено велику увагу у наукових розвідках як закордонних, так і вітчизняних учених [2; 3; 4; 8; 10].

Виклад основного матеріалу. У зарубіжних джерелах термін «команда» (зі староанглійської мови «team») застосовують до групи осіб, які спільно працюють із певною метою, особливо до «групи людей, що діють разом, щоб подати позов». Цікаво, що розуміння поняття «команда» зафіксовано у зарубіжних джерелах 1520-х років – «особи, які пов'язані спільною діяльністю», а «командний гравець» - бере початок із 1886 року як термін, що пояснює командну спортивну гру з бейсбольним м'ячем та битою [9]. Термін «командний дух» фіксується з 1928 року. На початку термін «команда» широко застосовувався саме в спортивній лексиці. Визначення терміну «створення команди» (із *англ.* «teambuilding») з'явилося в кінці 80-х, на початку 90-х років в ХХ ст. в США, Західній Європі.

У вітчизняних джерелах термін «команда» з'являється набагато пізніше, ніж в зарубіжних. Так у «Філософському словнику» (1986 р.) поняття «команда» відсутнє, натомість стаття «Колектив і особа» цього ж видання пояснює «колектив – поле боротьби за підвищення трудової і соціальної активності особи, в ньому складаються відносини дружби і товариської взаємодопомоги» [5, с. 289-290]. У «Психологічному тлумачному словнику» (2004 р.) усе ще не міститься статті про команду, однак автор цього словника В. Шапар зазначає, – «“колектив” – «група об'єднаних загальними цілями і задачами людей, що досягла в процесі спільної діяльності високого рівня розвитку» [7, с. 199]. У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» (2009 р.) розкривається одне із значень поняття «команда» – група

людей, що виконує якусь роботу [1, с. 558]. На нашу думку, це обумовлено новим етапом формування організацій та швидким розвитком технічного та технологічного прогресу, у процесі яких активно починає формуватися організаційна структура установи. За таких умов керівник установи опікується психологічними питаннями підбору персоналу, його діяльність зосереджена на ефективній діяльності цього персоналу у проєктах. Тому важливо зрозуміти різницю між дефініціями «колектив» та «команда».

Колектив працівників не завжди є командою, адже команда – це тимчасове об'єднання осіб для вирішення конкретної проблеми, діяльність якого носить ситуативний ефект. У команді працівники об'єднані спільною метою і намагаються досягти оптимального результату. Сучасні науковці у команди виділяють дві важливі властивості – це синергію та реакція на зміни у зовнішньому чи внутрішньому середовищі організації.

Наразі існує багато визначень поняття «команда»: група індивідів, які працюють разом задля спільної мети...[10]; група людей, що виконують конкретне завдання... [2, с. 330]; група людей, яка складається не менше ніж з двох людей, які разом працюють над спільною метою для виконання завдання, через що вони покладають на себе спільну відповідальність [2, с. 5].

Як бачимо, у поясненні наукової дефініції «команда» зустрічаємо об'єднувальний елемент – «група». Наразі «група – сукупність осіб, об'єднаних спільною метою, ідеєю, працею і т. п. [1, с. 264]. Це визначення досить близьке до тлумачення «команди». Але соціальні психологи давно вже довели, що група людей без спільної мети, заздалегідь встановлених правил та лідера не може бути ні колективом, ні командою. На думку А. Чанько, значення поняття «команди» «далекі від тих, якими в світі позначають поняття "team" чи "teamwork"», - далі ця авторка зазначає, що «...терміни «команда», «робоча команда», «командна робота» також нечіткі, трактуються широко і часто використовуються як взаємозамінні» (*переклад із російської – наш Т. Ч.*) [6, с. 107-108].

Висновки. Наразі не існує єдиного визначення поняття «команда» в світовому науковому дискурсі. Варіативність трактувань сутності змісту наукової цієї дефініції може відрізнятися в залежності від поєднання цього терміну з конкретною сферою людської діяльності, розуміння цього поняття організацією та окремим дослідником.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. - Київ ; Ірпінь : Перун, [2009]. - 1719, [8] с.
2. Довган Л. Побудова команди. Лідерство. Переговори та вирішення конфліктів : навчальний посібник / Левко Довган. Львів : Часопис, 2012. 64 с.
3. Економічний енциклопедичний словник : у двох томах. Том 1 / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. А. Устенко, С. І. Юрій. Львів : Світ, 2005. 616 с.
4. Оттл К. Работа в команде: как подобрать и организовать эффективную команду / Кристина Оттл, Гитте Гертер ; общ. ред. П. К. Власова. Харьков : Гуманитарный центр, 2018. 189 с.
5. Філософський словник / ред. В. І. Шинкарук. Київ : Українська радянська енциклопедія, 1986. 796 с.
6. Чанько А. Д. Команды в современных организациях : учебник / Анастасия Дмитриевна Чанько. Санкт-Петербург : Высшая школа менеджмента, 2011. 407 с.
7. Шапар В. Психологічний тлумачний словник : близько 2500 термінів / В. Шапар. Харків : Прапор, 2004. 639 с.
8. Kravitz D. A. Ringelmann rediscovered: The original article [Electronic resource] / D. A. Kravitz, B. Martin // Journal of Personality and Social Psychology. 1986. Vol. 50, no. 5. P. 936–941. – Mode of access: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.50.5.936> (date of access: 20.01.2021).
9. "Team" [Electronic resource] // Online Etymology Dictionary. – Mode of access: <https://www.etymonline.com/word/team> (date of access: 20.01.2021). – Title from screen.
10. "Understanding team. What is a team?" [Electronic resource] // Management Study Guide. – Mode of access: <http://www.managementstudyguide.com/understanding-team.htm> (date of access: 20.01.2021). – Title from screen.